

Handläggare
Venos Taki
Telefon: 08-50803072

Till
Järva stadsdelsnämnd

Remiss - Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2025-2028

Svar på remiss 2024/749 Kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024 har reviderats och förslag till nytt program har remitterats till berörda nämnder. Nytt program föreslås gälla år 2025-2028. Ändringar i det uppdaterade dokumentet är bland annat ett förtydligande av syfte och mål med programmet samt ett förtydligande i skrivningen om den nationella anhörigstrategin. Ett avsnitt om mänskliga rättigheter för anhöriga i Stockholms stad har lagts till då detta tidigare saknats. I förslaget till nytt program finns fem prioriterade fokusområden med tillhörande aktiviteter.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak bakom förslaget till nytt program för stöd till anhöriga 2025-2028 men se behov av vissa ändringar och förtydliganden. Förvaltningen föreslår att stödsamtal ska ingå i stadsdelsnämndernas basutbud av anhörigstöd för tillhandahålla ett likvärdigt stöd för anhöriga i staden. Om stödsamtal ska ingå i en stadsövergripande verksamhet så vill förvaltningen påtala vikten av att det faktiska arbetet sker på plats i stadsdelarna. Detta utifrån intentionerna i nya socialtjänstlagen som påtalar vikten av tillgänglighet för medborgarna. Förvaltningen instämmer i utvärderingens rekommendationer att anhöriga till våldsutsatta och våldsutövare ska vara en uttalad målgrupp i stadens arbete med anhörigstöd och önskar en komplettering gällande detta i programmet. Förvaltningen ser även behov av ett tillägg gällande anhörigstöd för barn (0-17 år) som anhöriga till barn. Barn som anhöriga finns inom programmets alla utpekade målgrupper där den närstående kan vara minderårig och de bör därmed inte exkluderas från stöd utifrån sin ålder.

Bakgrund

Förslaget har remitterats till Järva stadsdelsnämnd för yttrande senast 1 oktober 2024. Övriga remissinsatser är stadsledningskontoret, socialnämnden, äldrenämnden samt stadsdelsnämnderna i Stockholms stad. Även kommunstyrelsens funktionshinderråd och pensionärsråd har ombetts att svara på remissen samt pensionärsorganisationer och andra organisationer och föreningar som berörs av programmet för stöd till anhörig.

Ärendet

Under 2024 har programmet för stöd till anhöriga (2021-2024) reviderats. Äldrenämnden och socialnämnden har haft i uppdrag att revidera programmet och ansvarar för spridning inom stadens socialtjänst samt att programmet implementeras och följs upp.

Revideringen av programmet utgörs i huvudsak av förtydliganden, tillägg och breddning målgruppen som utgörs av:

- Anhöriga till personer som är äldre.
- Anhöriga till personer med funktionsnedsättning eller fysisk sjukdom.
- Anhöriga till personer med psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning.
- Anhöriga till personer med ett missbruk eller beroende.

Nyttillkomna målgrupper i Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2025-2028

- Anhöriga till personer med koppling till våldsbejakande extremism.
- Anhöriga till personer med en kriminell livsstil.
- Anhöriga till personer i kriminell miljö som drabbats av skjutningar och dödligt våld.
- Barn (0-17 år) som anhöriga.

Programmets disposition har ändrats i syfte att tydliggöra mål och syfte med programmet samt dess omfattning. Den nationella anhörigstrategin har förstärks i det reviderade programmet och ett avsnitt om mänskliga rättigheter för anhöriga i Stockholms stad har lagts till.

Fem fokusområden har utarbetats med tillhörande aktiviteter

- Information om socialtjänstens stöd till anhöriga
- Kunskap och kompetens
- Stöd till anhöriga
- Samverkan
- Systematisk uppföljning

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen äldre, funktionsnedsättning och socialpsykiatri och avdelningen för individ- och familjeomsorg. Stadsdelsnämndens pensionärs- och funktionshinderråd i Järva har behandlat programförslaget och inkommit med synpunkter.

Stadsdelsnämndens råd

Funktionshinderrådet ställer sig överlag positiva till revideringen av programmet stöd för anhöriga. Rådet ser vikten av att ytterligare tillgängliggöra anhörigkonsulenternas stöd. Samverkan med trossamfund, civilsamhället behöver förtydligas. Rådet framhåller att programmet behöver vara tydligt i sitt uttryck, från nulägesanalys, aktiviteter, genomförande och uppföljning. Till exempel under fokusområden där det tydligt bör framgå hur det ska tas fram och erbjudas stöd för barn som anhöriga. Rådet menar att översättning till olika språk behövs av information om anhörigstöd. Rådet välkomnar delen av programmet som handlar om bemötandet av anhöriga till kriminella personer samt anhöriga till personer med psykisk ohälsa. Vidare efterfrågas ett förtydligande av vad de vägledande och stöttande samtalen innehåller och vad skillnaden mellan dessa är. Rådet välkomnar aktiviteterna som är föreslagna i programmet men ställer sig frågande till att dessa ska ligga i ett program som inte har ett tidigare slutdatum. Rådet anser att aktiviteter bör prioriteras och därmed ändras år från år.

Pensionärsrådet tillstyrker förslaget om Stockholms stads program för stöd till anhöriga (2025-2028).

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig i huvudsak bakom förslaget till nytt program för stöd till anhöriga 2025-2028

Stadsdelsnämnd och stadsövergripande basutbud

Förvaltningen menar att organisering av anhörigstödet utförande och dess utbud behöver vara likvärdigt över staden. I programförslaget skiljer sig utbudet av stödinsatser mellan vad stadsdelsnämnderna ska erbjuda och vad stadsövergripande stödverksamhet ska tillhandahålla. Till exempel ska stadsdelsnämnderna enligt förslaget endast erbjuda vägledande samtal med information om rättigheter och skyldigheter för den anhörige.

Förvaltningens föreslår att stödsamtal ska ingå i stadsdelsnämndernas basutbud av anhörigstöd för ett mer likvärdigt stöd i hela staden. Det stödjande samtalet med anhöriga kräver vanligtvis en viss kännedom om lokala förutsättningar och verksamheter. Förvaltningen menar att en stadsövergripande verksamhet skulle ha svårt att hålla sig uppdaterad i de olika

stadsdelsområdenas förhållanden och därmed finns en risk att en centralisering medför skillnader i det stöd anhöriga erhåller. Om stödsamtal ska ingå i en stadsövergripande verksamhet så vill förvaltningen påtala vikten av att det faktiska arbetet sker på plats ute i de olika stadsdelsområdena och stadsdelarna. Detta även utifrån intentionerna i nya socialtjänstlagen som påtalar vikten av tillgänglighet för medborgarna.

Målgruppsdefinition

Förvaltningen är positiv till förstärkning och definition av barn som målgrupp. Dock vill förvaltningen framhålla att beskrivningen av barn som anhöriga är generell och kan upplevas otydlig. I beskrivningen lyfts endast barn som anhöriga i de ärenden där vuxnas stödbehov är i fokus och att barns behov av stöd då ska uppmärksammas. Beskrivningen av aktiviteten gällande barn som anhöriga behöver förtydligas då den inte anger riktning för hur arbetet ska bedrivas eller följas upp i syfte att uppnå målen. Förvaltningen ser även behov av ett tillägg gällande anhörigstöd för barn (0-17 år) som anhöriga till barn. Barn som anhöriga finns inom alla programmets övriga utpekade målgrupper där den närstående kan vara minderårig och de bör därmed inte exkluderas från stöd utifrån sin ålder.

Programförslaget involverar inte anhöriga till våldsutsatta och våldsutövare som en av de uttalade målgrupperna. Utvärdering av Stockholm stads program för stöd till anhöriga 2021–2024 finns med som bilaga 3 i detta ärende. Förvaltningen instämmer i utvärderingens rekommendationer att anhöriga till våldsutsatta och våldsutövare ska vara en uttalad målgrupp i stadens arbete med anhörigstöd och önskar att detta inkluderas i programmet.

Förvaltningen ser positivt på att målgruppen har förtydligats gällande anhöriga som drabbats av skjutningar och dödligt våld. Dock bör det finnas tydliga aktiviteter för hur arbetet ska bedrivas.

Fokusområden

Förvaltningen ser positivt på fokusområdena kopplade till målen och att aktiviteter och ansvar är definierade. Ansvarsfördelningen behöver tydliggöras mellan stadsdelsnämnd och social- samt äldrenämnd för att undvika att den enskilde hamnar mellan stolarna.

Information om socialtjänstens stöd till anhöriga

Förvaltningen välkomnar aktiviteter för att utforma och anpassa information samt genomföra informationsinsatser för invånare. I arbetet bör anhöriggrupperna inkluderas för att öka genomslaget.

Kunskap och kompetens

Anhörigperspektivet bör genomsyra hela socialtjänstens arbete. Enligt socialtjänstlagen ska anhörigperspektivet beaktas inom alla verksamhetsområden. Förvaltningen är positiv till en satsning på ökad kunskap och kompetens i form av utbildningar för olika professioner.

Stöd till anhöriga

Förvaltningen menar att programförslaget skrivningar gällande barn som anhörig bör ses över. *Se under rubrik Målgruppsdefinition*

Samverkan

Förvaltningen önskar ett förtydligande gällande samverkan med Region Stockholm för anhörigstöd. Detta för att säkerställa ett likvärdigt stöd för anhöriga i staden.

Systematisk uppföljning

Förvaltningen ser behov av systematiskt uppföljning för arbetet inom anhörigstöd. Ett förtydligande gällande hur denna uppföljning ska ske är önskvärt för att säkerställa ett likvärdigt arbete och därmed ett underlag för hur arbetet fortlöper i staden.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Victoria Callenmark
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Ingrid Brännström
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Förslag till programmet stöd för anhöriga
2. Stockholms stad program för stöd till anhöriga 2021-2024
3. Rapport – Utvärdering om Stockholms stad anhörigprogram

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Victoria Callenmark, stadsdelsdirektör	2024-09-12
Ingrid Brännström, avdelningschef	2024-09-12